

NE VAR NE YOK

Mars'ta Su!

Mars'ta su var mı? Kimi araştırmacılara göre, büyük olasılıkla, evet! Mars Global Surveyor uzay aracı, son on yıldır Mars'ın yörüngesinde dönüyor. Uzay aracı, üzerindeki özel kameralar yardımıyla, gezegenin yüzeyini görüntü-

yor. ABD'deki Malin Uzay Bilimi Sistemleri adlı kuruluştan araştırmacılar, uzay aracının birkaç yıl arayla çektiği görüntüleri karşılaştırmışlar. Eski tarihli görüntülerle yenileri arasında ilginç farklılıklar gözlemişler: yeni kraterler ve yarıklar. Kraterlerin, göktaşlarının etkisiyle oluştuğu düşünülüyor. Araştırmacılar, gezegenin yüzeyindeki yeni yarıkların da akarsuların etkisiyle oluşmuş olabileceğini öne sürüyorlar. Daha önce de başka araştırmacılar Mars yüzeyinin hemen altında sıvı su bulunabileceğini açıklamışlardı. Ne dersiniz, Mars'ta su varsa bu, gezegende canlıların da olabileceği anlamına gelir mi?

<http://marsprogram.jpl.nasa.gov/mgs/>

Şimdi Tavuklar Konuşuyor

Yeni bir araştırmaya göre tavuklar, çevrelerindeki nesnelere tanımlayan anlamlı sesler çıkararak iletişim kuruyorlar. Örneğin, yerleri gagalayan bir tavuk "pıyk, pıyk, pıyk" sesi çıkardığında, bu, "Hey, burada yiyecek var!" anlamına geliyor. (İnternet'te <http://www.sciencenews.org/articles/20061118/foodcall.aif> adresine girerek bu sesi dinleyebilirsiniz.) Araştırmacılar, gıdaklamaların her birinin bir anlamı olduğunu belirtiyorlar. Bu sesleri kaydedip tavuklara dinlettiklerinde de aynı şeyi gözlemişler. Başka bir örnek vermek gerekirse, yabancı bir canlı uçarak yanlarına yaklaştığında farklı,

yürüyerek yaklaştığında başka sesler çıkarıyorlar. İlk sesi duyan tavuklar hemen başlarını havaya kaldırıyorlar. İkinci sesi duyanlarsa çevrelerine bakıyorlar!

<http://www.sciencenews.org/articles/20061118/fob6.asp>

Uykusuz Arılar

İngiltere'nin bazı bölgelerinde yaşayan insanlar, bu kış, geçmişte kışın hiç duymadıkları sesler duyacaklar: arı vızıltıları! Bunlar, açık sarı kuyruklu yabanarıları, bildiğimiz sarı-siyah çizgili yabanarılarının bir türü.

Onlar da tıpkı öteki yabanarıları gibi Nisan - Eylül ayları arasında görülür; sonbaharı ve kışı uyuyarak geçirirler. Ancak, İngiltere'den araştırmacılar, bu yabanarılarının birkaç kışır İngiltere'nin güney sahillerinde görülmeye başladığını belirtiyorlar. Bu, onların kış uykusuna yatmadıkları anlamına geliyor. Bu durum iklim değişikliğine bağlı olduğu sanılıyor.

Ancak, bütün arı türleri açık sarı kuyruklu yabanarıları kadar şanslı değil. Stirling Üniversitesi'ndeki Yabanarısı Koruma Vakfı'ndan

araştırmacılar, iklim değişikliğine bağlı olarak kışların ılımanlaşmaya başladığını, yabanarılarının bu durumdan kötü etkilendiğini belirtiyorlar. Buna bir de arıların sevdiği çiçeklerin bulunduğu doğal alanların bozulması eklenmiş. Sonuç olarak, son yıllarda Avrupa kıtasındaki yabanarılarının sayısında önemli bir azalma gözlenmiş. İngiltere'deki üç yabanarısı türü tükenmiş.

<http://www.bumblebeeconservationtrust.co.uk>

Uzayda Çok Özel Bir Yemek

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda görev yapan astronotlar için yemek zamanları çok özel. Bir düşünün, aylarca, evlerinden çok uzakta, uzay aracının içinde Dünya'nın yörüngesinde dönüyorlar. Güzel yiyecekler yemek onların da hakkı! Ama, merak etmeyin, uzay araş-

tırmalarında çalışan astronotların yiyip içtiklerinin tadına ve çeşitliliğine çok önem veriliyor.

İşte bunun bir örneği: Geçtiğimiz günlerde uzay istasyonunun yeni mürettebatı göreve başladı. Astronotların istasyondaki ilk günlerinde, doğumgünlerinde ve yılbaşı gibi özel durumlarda yiyecekleri yemekleri, ünlü bir Fransız ahçı Alain Ducasse hazırlamış! Astronotların yemeklerle ilgili yorumlarıysa, "tek kelimeyle, mükemmel" oldukları!

Astronotların yemeklerini hazırlarken ve yemek yerken çektikleri video görüntülerini izlemek ister misiniz? Bunun için İnternet'te http://mfile.akamai.com/14448/wmv/esa.download.akamai.com/13452/wmv/Michel_tognini.wmv adresine girmeniz gerekiyor. Bu adrese girdiğinizde video görüntüleri ayrı bir pencerede açılıyor.

http://www.esa.int/SPECIALS/AstroLab/SEMATIC4VUE_0.html

Yavru Akdeniz Foku Emin Ellerde

Fotoğraf: Yalçın Savaş (SAD/AFAG)

Biliyorsunuz, Akdeniz foklarının soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya. Bugün Türkiye kıyılarında yalnızca 100 kadar fok yaşıyor. 5 Aralık 2006 tarihinde bir yavru fok, İzmir’de Didim kıyılarına çıkmış. Çok geçmeden bu haber Foça’daki Akdeniz Foku Araştırma Grubu’ndan (AFAG) fok araştırmacılarına ulaşmış. Didim’e giden araştırmacılar, susuzluktan ve yorgunluktan bitkin düşmüş annesiz foku gözetim altına almışlar. Daha sonra Hollanda’daki Fok Rehabilitasyon ve Araştırma Merkezi’nden (Seal Rehabilitation and Research Center – SRRC) uzmanlarla görüş alışverişinde bulunarak, yavru foku bakılmak üzere Foça’ya taşımaya karar vermişler.

Yavru fokların, anneleri olmadan yaşamlarını sürdürme şansları bulunmuyor. Bunun için, AFAG ekibi, yavru foku büyüterek doğaya geri bırakmayı hedefliyorlar. Yurtdışındaki merkezlerde çalışmalarına katılarak fok bakımı konusunda deneyim kazanmış araştırmacı-

lardan ikisi, yavru foku yaklaşık 1,5 aylık olduğunu, 5 - 6 gündür hiçbir şey yemediğini ve ağırlığının normalden 10 kilo düşük olduğunu belirlemişler. Bu arada, yavru foku bakımı için ekibe Hollanda’daki merkezden de bir uzman katılmış.

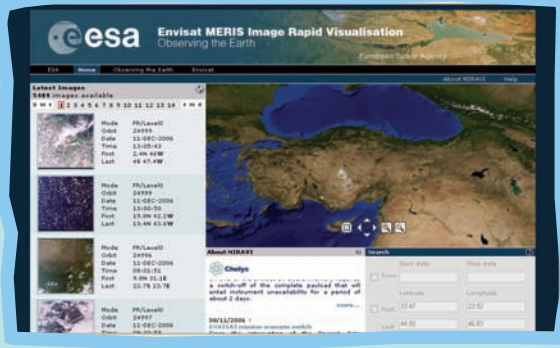
Dişi olduğu anlaşılan yavru foka araştırmacılar Badem adını vermişler. Şimdilik Badem’in sağlığı yerinde. Badem’in Foça’ya getirilmesine karar verilir verilmez buradaki otellerden biri, onun bakılabilmesi için uygun bir yer hazırlayarak burayı araştırmacıların kullanımına sunmuş. Badem’in bakımı, çeşitli kurum ve kuruluşlarca da destekleniyor. Araştırmacılar, Foça Belediyesi’nce yaptırılan fok rehabilitasyon merkezinin de bir haftaya kadar tamamlanacağını ve Badem’in oraya taşınacağını belirtiyorlar. Onu yeterince büyüterek doğada kendi başına yaşayabilmesini sağlamayı umuyorlar.

AFAG’ın web sitesinde, Badem için bir günlük tutmaya başlamışlar. Fokseverler, buradan günü gününe gelişmeleri izleyebiliyorlar. Bu sitenin adresi: <http://www.afag.org/>

Fotoğraf: Yalçın Savaş (SAD/AFAG)

Avrupa Uzay Ajansı'ndan Yeni Bir Site

Avrupa Uzay Ajansı (ESA), uydu görüntülerine ilgi duyanlar için yeni bir İnternet sitesi başlattı. Bu sitede, yanardağ patlamaları, seller ya da yangınlar gibi doğa olayları canlı olarak izlenebilecek. MIRAVI adlı bu sitede, Envisat uydusunun elde ettiği en son görüntüler yer alıyor. Envisat, Dünya'nın yörüngesinde dönen bir yer gözlem uydusu. İngilizce olarak hazırlanmış sitede, sol tarafta en son görüntülerden bir seçki yer alıyor. Sitenin üst orta bölümünde yer alan penceredeki Dünya haritasında, istenen yer büyütülerek de görüntülenebiliyor. MIRAVI'nin adresi şöyle: <http://www.esa.int/miravi>

İlköğretim Öğrencileri'nin Uzay Projeleri

7 Aralık 2006'da uzaya fırlatılan uzay mekiğinin taşıdığı yükler arasında, ilköğretim öğrencileri için gerçekleştirilecek iki farklı deneyin malzemeleri vardı. Deney malzemeleri mekiikle Uluslararası Uzay İstasyonu'na taşındı. Bu deneyler, ABD'nin çeşitli bölgelerindeki okullarda işlenen ders konularıyla ilgili. De-

neylerden birinde, yerçekimsiz ortamın yonca ve turp tohumlarının çimlenip gelişmesine etkileri inceleniyor. Bunun için öğrenciler, Uzay İstasyonu'ndaki astronotlarla eşzamanlı olarak okullarında yonca ve turp tohumları çimlendirmeye başlamışlar. İkinci de-

neydeyse, uzaydaki radyasyonun solucanların çoğalması üzerindeki etkisi araştırılıyor. Öğrenciler, bu iki deneyle ilgili gelişmeleri, Uzay İstasyonu'na yerleştirilmiş kameralar aracılığıyla izliyorlar.

<http://www.colorado.edu/engineering/BioServe/index.html>